

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1266689/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב צבי בן יעקב

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רונית אלאג'ם זיסמן ועו"ד ארתור שני)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד דפנה לביא)

הנדון: גדרי תביעת גירושין כנה וכריכה כנה של נושא הרכוש

החלטה

בפנינו ערעור על החלטת בית הדין הרבני בפ"ת (להלן: ב"ד קמא) מיום ט' באייר תש"פ (3.5.20), הקובעת את סמכות בית הדין לדון בתביעת הרכוש שבין הצדדים.

בתאריך כ"א בשבט תש"פ (16.2.20) הגיש הבעל בבית הדין תביעת גירושין, אליה כרך בין השאר גם את ענייני הרכוש שבין הצדדים. הבעל אף כרך את מזונות הילדים, אך בעניין זה כבר פסק ב"ד קמא (בהחלטה הנ"ל) שהסמכות נתונה לבית המשפט לענייני משפחה, עקב אי הסכמת האישה לסמכות בית הדין. מאידך גיסא, האישה הגישה תביעת רכוש בבית המשפט לענייני משפחה בפ"ת בתאריך ה' בניסן תש"פ (30.3.20). בתביעה הסתירה המערערת מבית המשפט, שהמשיב הגיש תביעה כרוכה לבית הדין.

המערערת טוענת שתביעת הגירושין אותה תבע המשיב בב"ד קמא, ותביעת הרכוש שדרך אליה, אינן כנות. כאשר לתביעת הגירושין גופה טוענת המערערת, שהואיל והצדדים חיים בפרוד כבר שש שנים (בחדרים נפרדים), העובדה שהבעל תבע רק כעת גירושין, מלמדת על חוסר כנות, ומה אצה הדרך לבעל לתבוע גירושין לעת הזאת לאחר שש שנות פרוד? ומשכך מבקשת המערערת לקבוע כי תביעת הגירושין אינה כנה. כמו כן העובדה שהבעל לא הציג בתביעת הגירושין כל עילה המצדיקה לכפות גט על אשתו, הופכת את תביעת הגירושין ללא כנה.

נקדים ונאמר עקרון חשוב לעניין כנות תביעת גירושין. בשלב ההכרעה בשאלת כנות תביעת הגירושין, אין לנו צורך לנקוט עמדה בשאלת הסיכויים של התביעה להתקבל. כל שעלינו להכריע הוא, אם תביעת הגירושין על פניה מגלה עילה, ואם התיאורים העובדתיים של הבעל בכתב התביעה מספיקים כדי לקיים לבעל עילות גירושין מובהקות, ומאחר ויש לבעל עילות גירושין, די בכך בכדי לקבוע כי תביעת הגירושין הינה כנה. ראו לעניין זה ע"א 198/82 (מרדכי דותן נ' יעקב דותן ו-3 אח' פ"ד לח (4,1,1):

"המערער בתביעת הגירושין טוען טענות שונות לגבי התנהגות אשתו. השאלה איננה, אם האישה מכחישה טענות אלה, ומה סיכויי התביעה. בית המשפט התייחס לטענות האישה ולהכחשותיה. אין לכל אלה חשיבות על מנת לקבוע, אם הבעל הגיש תביעתו לגירושין בכנות - בהביאו נימוקים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לכאורה לדרישת הגירושין. ובנסיבות עניין זה אין בית המשפט צריך לשקול, מה סיכויי תביעת הגירושין (ע"א 617/78 ע"א. (118/80)).

זה המקום להזכיר כי פסק דין לגירושין אינו בהכרח פסק דין המחייב בגירושין ובוודאי לא דווקא הכופה גירושין. גם פסק דין אשר קובע כי מצוה על הצדדים להתגרש, ואפילו פסק דין הממליץ לצדדים להתגרש, הריהו פסק דין לגירושין, כמשמעותו בדין הישראלי, ודי בו כדי להקנות לבית הדין את הסמכות להכריע בנושא הרכוש.

הטענות הספציפיות לפיהן העילה נולדה לפני זמן רב והגשת התביעה עתה הינה כדי שבית הדין ידון בענייני הרכוש - אין להן כל בסיס משפטי. כנות תביעת הגירושין נמדדת ברצון להתגרש. אם היה נטען שהבעל אינו מעונין בגירושין, וכל עניינו בתביעת הגירושין לכרוך את נושא הרכוש על מנת להשמיט מבית המשפט את הסמכות לדון ברכוש (ראה ע"א 120/62 מאירוביץ נ' מאירוביץ), כי אז ניתן היה לטעון שהתביעה לגירושין אינה כנה. לא כך הם פני הדברים בנדון דידן. אין חולק שהבעל חפץ להתגרש מאשתו. כך למדים אנו גם מפרוטוקול הדיון בבי"ד קמא מיום כ"ט בסיון תש"פ (21.6.20), שעסק רובו ככולו בנושא הגירושין. משכך אין כל מקום לטעון שהתביעה לגירושין הינה כסות עיניים, ומטרתה היא הכריכה בלבד.

התובע לא בהכרח צריך להציג עילות לגירושין. אין מחלוקת שהצדדים חיים בפרוד מזה שש שנים, וכי זו אינה עילה לגירושין? כאמור, אין הכרח שבית הדין יחייב או יכפה על סמך עילה זו, אך זו בהחלט עילה לגירושין. ואף אם אין עילה לגירושין, אם הרצון הכן והאמיתי לגירושין קיים, ועל כך אין מחלוקת ואין ספק, הרי שתביעת הגירושין היא כנה.

למעלה מהצורך נוסף ונאמר כי בבקשת האישה עצמה בפני בי"ד קמא למחיקת תביעת הגירושין, העלתה האישה עילות נוספות המצדיקות את הגירושין. בסעיף 2.7 לבקשה מעלה האישה טענות על התנהגותו הרעה של הבעל כלפיה, ובהמשך אף טענה כי הבעל "רעה בשדות זרים", שכן את רעייתו החוקית זנח. כך ועוד. לא היינו צריכים להביא את הדברים אלא כדי ללמוד שגם לשיטת המערערת "גבה טורא" בין הצדדים, וכי חיי הנישואין לא נמצאים במקום שבו ניתן לטעון שהבעל אינו חפץ באמת ובתמים בגירושין.

נוסיף ונאמר, בתביעת הגירושין פירט הבעל עילות לחייב את האישה בגירושין, כמו היותה מורדת ועוברת על דת, הסתגרות, כפייתיות ובזבזנות. מבלי להיכנס לנכונות או אי נכונות הנטען בקצרה בכתב התביעה, הרי שהבעל כתב את טענותיו מדוע יש לחייב בגירושין, שלא כטענת המערערת.

משכך אנו קובעים למעלה מכל ספק כי תביעת הגירושין כנה.

באשר לננות הכריכה, העלתה האישה בבי"ד קמא (בבקשה לסילוק על הסף) טענה אחת ויחידה בעניין ננות כריכת הרכוש והיא הואיל והבעל תבע גירושין, אף שפירט בטופס התביעה מספר ענייני רכוש, אך משלא פירט את כל הרכוש, התביעה אינה כנה. עוד טוענת המערערת - העובדה שהבעל כתב בכתב התביעה שבית המגורים ברחוב י', הרשום על שמו ועל שם אימו, אותה קיבל בירושה, תישאר רק בבעלותו, תוך חוסר רצון לשתף את האישה בנכס זה, מלמד על חוסר כנות בתביעת הרכוש. יצוין כי בכתב התביעה פרט הבעל נכסים נוספים. עוד טוענת המערערת - הבעל לא פרט את דירת אמה ברחוב ד', בעניינה יש לצדדים הסכם מכר (בין אם האישה, לצדדים שלפנינו), הדירה אינה רשומה בטאבו על שם הצדדים, אך קיימת הערת אזהרה לטובת הצדדים. אמה של האישה תבעה את בתה וחתנה בבית המשפט לענייני משפחה בפ"ת (בתאריך י"ט באדר תש"פ (15.3.20)), ליתן סעד הצהרתי שהדירה שייכת לה בלבד, ולהסיר את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הערת האזהרה על הדירה. טוענת המערערת שאי ציון הדירה על ידי הבעל בכתב התביעה, הופכת את כריכת הרכוש ללא כנה. עוד טוענת המערערת, שיש מקום לייעל את תביעות הצדדים, ומשאמה של האישה תבעה את הדירה הנ"ל בבית המשפט לענייני משפחה, גם הדיונים בין הצדדים צריכים להתקיים בבית המשפט לענייני משפחה.

גם בעניין זה חובתנו להדגיש מה שנכתב ונקבע פעמים רבות הן בפסיקת בתי הדין והן בפסיקת בתי המשפט, שאף כתב תביעה אשר אינו מפרט את מכלול הזכויות הרכושיות, אינו מעיד בהכרח על חוסר כנות, עניין זה יכול לבא על תיקונו במהלך הדיון בבית הדין. הבחינה הנצרכת הינה אם ההשמטה הייתה בתום לב או בחוסר תום לב, האם כוונת התובע הייתה שבית הדין ידון בכל ענייני הרכוש, או שהכוונה הייתה להסתיר חלק מהרכוש על מנת שהערכאה השיפוטית לא תיתן הכרעה ברכוש זה.

ההבחנה בין אמירה כללית המורה על חוסר כנות, לבין פירוט אשר נשמט ממנו פרט זה או אחר מעוגנת בהיגיון מבחן הכנות. הרי צד אשר אינו מפרט את רכושו כלל, פועל בניגוד למצופה כאשר אינו מציג מפני בית משפט או בית דין, תמונה עובדתית ואף לא תמונה חלקית. לעומת זאת, צד, אשר מפרט את רכושו, אך רשימתו איננה מלאה, לא בהכרח פועל בחוסר כנות וייתכן ופעולתו נעשתה בתום לב. ועיין מה שנכתב בבג"צ 8754/00 (עינת רון נ' בית הדין הרבני הגדול ואח):

כידוע, שאלת כנות הכריכה היא שאלה עובדתית במהותה הנבחנת על רקע נסיבותיו המיוחדות של כל מקרה, והיא קשורה קשר הדוק לחובה הכללית הנוהגת במשפטנו לנהוג בתום לב. "ההכרעה בשאלת כנות הכריכה תיעשה על פי מכלול הנסיבות האופפות את התביעה, תוך בחינת מניעיו של מבקש הכריכה, האם הוא מבקש אך לסכל פנייה לערכאה האזרחית או שהוא מעונין בקיום התדיינות צודקת, יעילה ומעשית בעניין הכרוך".

ועיין עוד במה שכתב בזה בבג"צ 5747/03.

ומעתה נהדר לנידון דידן, דבריה של המערערת אין להן אחיזה משפטית, ואינן הופכות את כריכת הרכוש ללא כנה. סביר להניח שהבעל לא רשם בכתב התביעה את הדירה ברחוב ד', מאחר והדירה אינה רשומה בטאבו על שם הצדדים ויש להם רק הערת אזהרה על הדירה. גם עצם השמטת רכוש כזה או אחר, אינו הופך את התביעה ללא כנה, שהרי ניתן להשלים רשימת הרכוש כמבואר בפסיקה. מלבד זאת חוסר כנות קיים כשיש רכוש המוחזק ביד התובע, ואם לא יחולק תופסד זכותו של הצד השני, אך במקרים שאדרבה איפכא, הרכוש רשום על שם הצד השני או צד שלישי, והתובע רק יכול להפסיד מהשמטת הכריכה, שתמנע פסיקה לזכותו, אין זה מראה על חוסר כנות, שהרי פרטי רכוש שלא יוזכרו בתביעה לא יזקפו לטובת התובע. תביעה לא כנה הינה תביעה שנועדה לתפוס סמכות, שלא על מנת לחלק את הרכוש עובר לגירושין. ככל שאכן כוונת התובע שבית הדין יחלק את כל הרכוש שבין הצדדים עובר לגירושין, הרי זו תביעה כנה לחלוקת רכוש. אם הייתה כוונת התובע לתפוס סמכות כדי שבית המשפט לא יפרק את השיתוף במקרקעין בהתאם לחוק המקרקעין (אף ללא גירושין), הייתה זו טענה לחוסר כנות, כאשר מטרת התביעה הינה להשמיט את סמכות בית המשפט לדון ברכוש. לא כך הם פני הדברים בנדון דידן. הבעל מעוניין בחלוקת הרכוש, כפי שעולה מכתבי בית הדין שהיו לנגד עינינו וכפי שעולה מטיעוני באת כוחו בפנינו. מה עוד ששני הצדדים מעוניינים בחלוקת הרכוש בהתאם לחוק יחסי ממון בין בני זוג, ומשכך לא נראה שיש לצד כזה או אחר ענין לתפוס סמכות בערכאה כזו או אחרת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עוד טוענת המערערת שהבעל תבע במסגרת תביעת הגירושין זכויות בנכסים הרשומים על שם האישה, בעוד שביחס לזכויות הסוציאליות שלו, מבקש להחריגם מאיזון הנכסים, והדבר מלמד על חוסר כנות. על כך נשיב כי העובדה שהבעל רואה את אופן חלוקת הרכוש ואיזון המשאבים בעין שונה מהאישה, אינה מלמדת על חוסר כנות. חוסר כנות בכריכת הרכוש תהיה אך אם אין בכוונת הבעל להתחלק עם האישה ברכוש, וכל כוונתו לתפוס סמכות, דבר שאינו בנדון דידן.

האם יש התייעלות דיונית לדון בבית המשפט, כיון שאמה של האישה תבעה את בני הזוג בבית המשפט? סמכות דיונית לא נקבעת לפי הצורך בהתייעלות, אך בכל מקרה בנדון דידן תביעת אמה של האישה בבית המשפט, תידון בנפרד לחלוטין מתביעת הרכוש של בני הזוג, בהליך אחר, ויתכן אף בפני שופט אחר, אף אם תביעת הרכוש שבין הצדדים הייתה נידונה בבית המשפט לענייני משפחה. כך שלכל הטענה ל"איחוד דיונים" או אולי "איחוד משפחות", לא רק שאין בסיס משפטי, אף בסיס פרקטי עובדתי אין לה. תביעת אמה של האישה כנגד הצדדים, יכולה לידון בבית המשפט לענייני משפחה, ותביעת הרכוש שבין הצדדים, צריכה לידון בהתאם לחוק, בבית הדין הרבני.

כך שיכולים אנו לקבוע באופן מוחלט, שאף תביעת הרכוש שנכרכה כדין לתביעת הגירושין, הינה תביעה כנה.

ברצוננו להוסיף ולומר. תמו הזמנים שבהם ערכאה כזו או אחרת רצתה ל"תפוס סמכות". חיים אנו בעידן אחר טוב ובריא יותר ביחסים שבין הערכאות, כאשר הן בית הדין והן בתי המשפט, לא מנסים ל"תפוס סמכות". בבחינת: "שלי – שלי, שלך – שלך", והמתח שהיה בין הערכאות, שייך לנחלת העבר. ניכר בשנים האחרונות שתופעת מרוץ הסמכויות, שהייתה כה מרכזית לפני עשור ועשורים, כבר אינה אלא בשוליים. יש כבוד וכיבוד בין הערכאות. תופעה שיש לברך עליה.

דא עקא, כאשר הסמכות נתונה לבית הדין הרבני, אין הוא יכול להתנער ממנה. הזכות לדון היא גם חובה. וככל שהסמכות נתונה לבית הדין, אין בית הדין יכול לסלק עצמו מלדון בדבר הנתון לסמכותו, ועליו לקיים את חובתו ולדון בתביעה.

לאור האמור, קובע בית הדין כי הסמכות לדון בתביעת הרכוש של הצדדים נתונה לבית הדין הרבני האזורי בפתח תקוה.

הערעור נדחה.

מחייבים את המערערת לשלם למשיב הוצאות משפט בסכום של 10,000 ש"ח. המזכירות תעביר את הסכום הנ"ל שהופקד בקופת בית הדין ע"י המערערת, לידי המשיב.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י' באלול התש"פ (30/08/2020).

הרב צבי בן יעקב

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים